

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Zondag 5
Ochtenddienst / middagdienst

Broeders en zusters,

1. **Votum**
2. **Zegengroet**
3. **Zingen : Lied 457 : 1, 2 en 4**
4. **Lezing van de wet**
5. **Zingen : Psalm 25 : 7 en 8**
6. **Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
7. **Schriftlezing : Mattheüs 20 : 17 - 28**
8. **Zingen : Psalm 86 : 2 en 7**
9. **Tekst : Zondag 5**
10. **Prediking**
11. **Zingen : Psalm 9 : 5 , 7 en 8**
12. **Dankzegging en voorbede**
13. **Inzameling van de offergaven**
14. **Slotzang : Gezang 115 : 1 en 2**
15. **Zegen**

Middagdienst

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Lied 457 : 1, 2 en 4**
- 4. Gebed om zegen over de eredienst**
- 5. Schriftlezing : Mattheüs 20 : 17 – 28**
- 6. Zingen : Psalm 86 : 2 en 7**
- 7. Tekst : Zondag 5**
- 8. Prediking**
- 9. Zingen : Psalm 9 : 5 , 7 en 8**
- 10. Geloofsbelijdenis van Nicea**
- 11. Zingen : Gezang 165**
- 12. Dankzegging en voorbede**
- 13. Inzameling van de offergaven**
- 14. Slotzang : Gezang 115 : 1 en 2**
- 15. Zegen**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Met Zondag 5 start het tweede deel van de Catechismus. Het deel van de verlossing. Hier lijkt op een wat schoolse manier geredeneerd te worden. Allerlei mogelijkheden worden verkend en afgewezen en uiteindelijk komt men dan uit bij Jezus Christus. Voor christenen die Zondag 5 en het eerste deel van Zondag 6 zo lezen, is het begrijpelijk dat deze Zondagen niet al te geliefd zijn. Nu mag je van mij best twisten over de vraag of de manier waarop de Catechismus hier te werk gaat wel de meest inspirerende is. Maar wat je daar ook van vindt, de vragen uit Zondag 5 zijn heel belangrijk voor de geloofsopvoeding van ons. Ik hoop dat in de loop van de preek duidelijk te maken als ik u het evangelie verkondig onder het volgende thema:

[Thema] De mens kan alleen weer in Gods genade worden aangenomen door zelf te betalen voor het afwijzen van Gods liefde.

De eerste gedachtebeweging die ik met u wil maken is dezelfde die ik bij Zondag 4 heb gemaakt. Want ook nu gaat het weer om het recht van God. Zondag 5 begint met de vraag hoe we aan de straf kunnen ontkomen die we verdiend hebben en hoe we weer in genade kunnen worden aangenomen. Bij Zondag 4 heb ik u laten zien hoe heel de vraag naar wat rechtvaardig is, beheerst wordt door de verhouding tussen God en ons. Dat klinkt heel abstract, maar in de praktijk begrijpt een kind het. Je zou kunnen zeggen dat het niet rechtvaardig is als je de ene vrouw voortrekt boven andere vrouwen. Want het recht vraagt dat je iedereen op dezelfde manier behandelt. Maar als ik alle vrouwen bij ons in de straat dezelfde liefde zou geven als ik mijn vrouw Lies geef, dan heb ik binnen de kortste keren de grootste problemen. Want ik doe òf Lies tekort òf ik ga met de vrouwen in de buurt op een ongepaste manier om. Want mijn relatie met Lies is uniek en wat ik haar geef mag ik niet op dezelfde manier aan andere vrouwen geven. Niet omdat die vrouwen uit de buurt niet dezelfde liefde waard zijn of zo, maar omdat de verhouding van een huwelijk nu eenmaal bepaalde regels met zich meebrengt. Zo is dat ook in onze verhouding met God. Dat is een liefdesrelatie. God is een verbond van liefde aangegaan met de mens. Met Adam en Eva en in hun met alle mensen. Dat is het uitgangspunt dat ook Zondag 5 beheerst. We hebben de unieke liefdesrelatie die we met niemand minder dan onze God en Schepper hadden verbroken. We hebben Hem de rug toegekeerd en zijn ons geluk buiten Hem gaan zoeken. **[Lijnen verbond]** Dat gegeven

moeten we als startpunt nemen als we gaan zoeken naar een weg om aan onze verdiende straf te ontkomen en weer in genade aangenomen te worden.

Voordat we nader op die vraag ingaan, wil ik eerst met u stilstaan bij de blijde boodschap van vraag 12. Want je zou je ook kunnen afvragen, waar iemand de moed vandaan haalt om deze vraag te stellen. Wij hebben de God die ons geschapen heeft en een liefdesrelatie met ons is aangegaan laten vallen. We zijn niet opgekomen voor zijn eer. We hebben zijn woorden niet geloofd, maar we hebben Hem - om het maar in moderne liefdestaal te zeggen - gedumt. En dan durven we niet alleen te vragen hoe we aan de straf kunnen ontkomen, maar we durven zelfs te vragen hoe we weer in genade kunnen worden aangenomen. Dat betekent dus dat het weer wordt zoals het vroeger was. Dat we weer in liefde en vrede met elkaar omgaan. Daar durven we naar te vragen. Hoe kan het weer worden zoals vroeger? Je zou toch denken dat dat echt onmogelijk is. Dat kan toch niet als je iemand zo op zijn ziel hebt getrapt. Maar het is wel wat God wil. Dat het wordt zoals vroeger. Want God blijft trouw aan zijn liefde. Hij blijft trouw aan zijn oorspronkelijke bedoeling met de mens. Namelijk dat wij met Hem in eeuwige liefde zullen leven. **[Vraag naar herstel]** Alleen deze vraag is al blijde boodschap. En dit evangelie wordt nog rijker als we dan met elkaar mogen nagaan langs welke weg God dit mogelijk maakt.

Het antwoord op vraag 12 is kort. Korter zelfs dan de vraag. God wil dat aan zijn gerechtigheid wordt voldaan. Daarom moeten wij òf zelf òf door een ander volledig betalen. De rechtvaardigheid van de liefdesrelatie die God met ons is aangegaan, eist dat God genoegdoening ontvangt voor het verraad dat wij tegenover Hem gepleegd hebben. Want zo heeft God het bepaald toen Hij die liefdesrelatie met ons aanging. Zo vraagt de liefde het ook, zoals we bij Zondag 4 al hebben gezien. **[Genoegdoening]** God moet genoegdoening ontvangen door ons òf door een ander.

En dan worden in het verloop van Zondag 5 die mogelijkheden verkend? In vraag 13 wordt gevraagd of wij zelf kunnen betalen? Kunnen wij God geven waar Hij recht op heeft en hebben we dan ook nog iets extra's waarmee we de schuld van vroeger kunnen afbetalen. Het antwoord is opnieuw kort: nee, wij kunnen op geen enkele manier betalen. En de reden wordt er gelijk bij genoemd. Wij maken de schuld alleen maar elke dag groter. En zo is het. Wie van ons heeft God lief met heel zijn hart, met heel zijn verstand

en met al zijn krachten? **[Eigen onmacht]** Wie kan er een dag lang zo dicht en zo totaal voor God leven?

Soms kun je christenen nog wel een horen zeggen: "Ik zou niet weten waar ik vandaag vergeving voor zou moeten vragen. Ik zou niet weten wat ik vandaag verkeerd heb gedaan." Een dergelijke manier van redeneren laat zien dat er onvoldoende besef van zonde is. Zonde doen betekent dan zoiets als bepaalde regels overtreden. Maar dat is een oppervlakkige benadering van zonde. Zonde is alles waarbij we ons geluk niet bij de HERE zoeken. Zonde is dat we niet totaal voor Hem leven. **[Zonde is...]** Ik moet de mens nog ontmoeten die zo dicht bij en zo totaal voor God leeft. Iedere dag schieten wij allemaal tekort in liefde voor God en dus maken we elke dag onze schuld groter.

Vervolgens wordt bij antwoord 14 opgemerkt dat God geen ander schepsel wil straffen voor de schuld die de mens gemaakt heeft. Ook hiervoor hoef je geen geleerde te zijn om dat te begrijpen. Dat begrijpen ook de kinderen. Jongens en meisjes als jullie heel brutaal tegen papa of mama zijn geweest. Papa of mama misschien wel 'stom' hebben genoemd. Zou papa of mama het dan goed vinden als je vriendje van school tegen je papa of mama gaat zeggen dat hij spijt heeft dat hij dat lelijke woord heeft gebruikt? Dus je vriend gaat excuses aanbieden in jouw plaats. Alsof hij dat woord heeft gezegd. Zouden papa of mama dan zeggen: "Nu is het weer goed?" Nee hè? Jij hebt dat lelijke woord gebruikt en dus moet jij ook excuses aanbieden. Want ze willen dat jij begrijpt dat wat jij het gezegd verkeerd was. En ze willen dat jij daar spijt van hebt. Alleen zou kan het goed komen tussen jou en je vader of moeder.

Zo is het ook tussen God en ons. Wij hebben God de rug toegekeerd. Wij hebben God laten weten dat wij Hem niet nodig hebben en wel zonder Hem gelukkig kunnen worden. Dus dat kan een ander schepsel niet goed maken voor ons. **[De liefde eist..]** Daar heeft God niets aan. Hij wil van ons horen dat wij daar spijt van hebben. Hij wil voelen dat wij daar echt verdriet over hebben. Hij wil dat wij het goed maken. Anders kan Hij echt niet verder met ons. En wij moeten dus ook de schuld betalen die wij bij God gemaakt hebben. Dat vraagt de liefde simpelweg

Maar misschien wilt u zeggen: "Maar ik heb toch geen schuld gemaakt bij God. Dat hebben toch Adam en Eva gedaan. Waarom zou ik dan moeten betalen?" Met die vraag komen we bij wat in de dogmatiek de toerekening van de schuld wordt genoemd. Het gaat daarbij dus om de vraag waarom wij mee moeten betalen aan de schuld die Adam

en Eva hebben gemaakt. En we zijn geneigd het onrechtvaardig te vinden van God dat wij ook schuld hebben. Maar is dat terecht? Die vraag kunnen we, zoals al eerder gezegd, alleen maar beantwoorden vanuit de rechtsverhouding tussen God en ons. Vanuit het verbond dat God met de mens gesloten had. Was dat een verbond met Adam en Eva alleen? Met die twee individuen? Nee, het was een verbond met heel de mensheid. Voor alle nakomelingen van Adam en Eva gold dezelfde liefde als voor henzelf. Hun kinderen zouden onder dezelfde liefde en zorg van God mogen leven als zij. Wat natuurlijk een fantastisch geschenk was van God. Maar nu wij mensen in onze eerste voorouders het verbond hebben verbroken is het ook voor heel de mensheid verbroken. **[Delen in schuld]** Dat is heel pijnlijk. Zeker. Maar daarom is het nog niet onrechtvaardig.

Wij zijn als mensen hier helaas vaak niet eerlijk in. Hebt u ooit iemand horen klagen als hij of zij een erfenis heeft gekregen? Ik niet. Iedereen knijpt in zijn handjes en ontvangt het geld met plezier. Niemand zegt: 'Ja maar dat geld hoor ik niet te krijgen, want ik heb daar niets voor gedaan. Dat ik familie ben dat is geen verdienste van mij. Dus geen dat geld maar aan een goed doel.' Maar als de overledene schulden achterlaat waar vervolgens de erfgenamen voor moeten opdraaien, wordt er natuurlijk wel geklaagd. Ondanks dat, hoor ik nooit mensen ervoor pleiten het principe van erven maar af te schaffen. Nee, want we ontvangen maar wat graag het geld en de bezittingen van familieleden die overleden zijn. We vinden dat er als zodanig niets mis is met het principe. Zo is het dan toch ook met de afspraak die God met al de mensen in Adam en Eva heeft gemaakt. **[Wel delen goede]** Met het principe zelf was en is nog altijd niets mis.

En daarbij zou ik nog een overweging willen meegeven. Als wij niets willen weten van dat hele principe van toerekening, dan geldt dat natuurlijk ook voor die situatie waarin een eventuele toerekening voordelig voor ons uitpakt. Dus voor de situatie dat Jezus Christus in onze plaats voor uw zonden betaalt en onze schuld bij God voldoet. Als wij niets wilt weten van toerekening van de schuld dan is het ook onmogelijk dat de rechtvaardigheid van Jezus Christus ons wordt toegerekend. **[Toerekening]** Dus zullen we dan zelf moeten betalen voor de schuld die wij bij God hebben gemaakt. Is dat wat wij willen? Er is dus niets mis met dat principe van toerekening van de schuld, het pakt alleen nu heel onvoordelig uit omdat wij mensen tegen God hebben gekozen en het verbond met Hem hebben verbroken. Maar dat moeten we niet God verwijten, maar onszelf. Wij hebben Gods zegen tot een nachtmerrie gemaakt.

En dan is er nog dat andere punt dat in antwoord 14 wordt genoemd. Namelijk dat schepsel dat alleen maar schepsel is de last van de eeuwige toorn van God tegen de zonden kan dragen en anderen daarvan verlossen. Om dit te begrijpen gaan we ook weer terug naar het begin. We hadden als mensen een liefdesrelatie met God. Ja, met God. Met niemand minder dan Hem. Met God die alleen maar liefde is. Hij heeft de hemel en de aarde gemaakt. Alles wat ons omringt. Heel de natuur waarin alles zo diep indrukwekkend in elkaar grijpt. Hij heeft ons gemaakt. En wat zijn mensen fantastisch! Vind u niet? Mensen zijn soms een bron van ergernis. Maar ze zijn tegelijkertijd na God het belangrijkste in ons leven. Want wat zou het leven zijn zonder mensen om ons heen? God had het allemaal zo mooi gemaakt. En vandaag bewijst Hij nog altijd hoe groot Hij is. En met deze heerlijke God, die ons verstand ver te boven gaat, hebben wij een liefdesverbond. Wie durft het te geloven? Wij zijn niet in staat om de hoogte, de diepte en de breedte te peilen van zijn liefde zegt Paulus. Maar nu hebben wij het gewaagd Hem af te wijzen. We hebben tegen Hem gekozen. Maar dat betekent dan wel dat wij niemand minder dan de almachtige God van hemel en aarde hebben afgewezen. En zoals zijn liefde voor ons niet te peilen is, zo is de keerzijde van die liefde, zijn toorn, dat ook niet. **[Toorn van God]** Zijn toorn is zo groot omdat God zo groot is en onze zonden zo onvergeeflijk zijn. Dus als u altijd maar terug gaat naar het begin dat is de rest eigenlijk heel vanzelfsprekend als je daar goed over nadenkt.

En waarom is het nu zo belangrijk dat wij hier zo uitgebreid bij stilstaan? Omdat we ons dan nog meer leren verwonderen over de liefde van God. Ja, God gooit hier om zo te zeggen een aantal deuren voor ons in het slot. We kunnen niet zelf betalen. We kunnen ook geen andere schepselen naar voren schuiven die voor ons kunnen betalen. Er bestaat ook geen schepsel dat enkel schepsel is dat voor ons de zwaarte van Gods toorn voor ons zou kunnen dragen. Er is maar één naam onder de hemel waardoor we aan onze straf kunnen ontkomen en zelfs weer in genade kunnen worden aangenomen. **[Alleen Jezus Christus]** Namelijk de Naam van onze Heiland Jezus Christus. We worden hier dus in de armen van Jezus Christus gedreven. Met de bedoeling dat we in tegenstelling tot onze eerste voorouders Adam en Eva ons overgeven aan Gods liefde. Met de bedoeling dat we onze trots opgeven, omdat we onszelf niet kunnen redden. Met de bedoeling dat we ons in Christus armen storten en in vrijmoedig alles durven aan te nemen wat Hij door zijn bitter lijden voor ons verdiend heeft. Zodat zijn liefde in zijn lijden voor ons

niet tevergeefs is. Zodat wij leren te leven van Gods liefde en Gods liefde alleen. Precies zoals God het bedoeld had toen Hij Adam en Eva schiep en met hen een verbond van liefde aanging. Durft u het? Alles te verwachten van Gods liefde en uw leven in zijn handen leggen?

Amen